

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus I. De Accusationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

TRACTATUS IN LIBRUM QUINTUM DECRETALIUM.

Postquam libro I. actum est de jure personarum Ecclesiasticarum; altero de judiciis; tertio, & quarto de materia, seu rebus quæ in judicium, potissimum civile deducuntur; congruè subjungitur liber quintus, ubi agitur de judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo judicio instituendas, & suscipiendas, ac modum earum; deinde præcipua crimina, quæ in ejusmodi judicium veniunt; ac demum poenas illis decretas. Constat hic liber 41. tit. ex quibus ea tractabimus, quæ magis expedire videbuntur.

QVÆSTIO I. IN TITULUM I. DE ACCUSATIONIBUS, INQUISITIONIBUS ET DENUNTIATIONIBUS.

QUM in judiciis publicis duplici modo procedatur, nimirum vel per viam inquisitionis, quam Magistratus ex officio facit; vel per modum accusationis, quæ fit ab aliquo ex populo, & hodie etiam à procuratore Fisci, ut notat Scotanus P. 2. Pandect. Tit. de accusat. in principio statim hujus libri de utroque agitur; & quamvis in c. *Licet Heli.* 31. de simonia dicatur: *tribus poss. modis procedi, 1. per accusationem, quam precedere debet legitima inscriptio, 2. per denuntiationem, quam precedere debet charitativa correctio, 3. per in-*
Tom. V.

quisitionem, quam præcedere debet *clamosa insinuatio per publicam famam, & frequentem insinuationem*: secundus tamen modus non est judicialis, sed fori solùm paterni, de quo dicemus infra.

ARTICULUS I. *De Accusationibus.*

Accusatio in genere, est alicujus criminis apud judicem competentem, legitime facta delatio, vel ad vindictam publicam, seu bonum publicum, quod procuratur facinorosorum punitione, aliis in exemplum; vel ad poenam partii læsæ applicandam.

candam. Hinc, si crimen alicujus deferatur ad Judicem *non competentem*, accusatio elidi, vel repelli potest exceptione declinatoriâ fori, & si non fiat *legitimè* (nimirum non servatâ accusationis formâ) absolvitur accusatus ab instantia, sed ex integro conceditur potestas repetendi Reum; si reus criminis deferatur: primo modo, *accusari* dicitur *criminaliter*; si secundo, *solum civiliter*. Nam, *licet etiam in hoc agatur de crimine, non est tamen hujusmodi quæstio criminalis* ut dicitur in c. *super his* 16. h. t. quia non agitur ad vindictam publicam. Accusatio enim criminalis prout est *quid juris*, dicitur, *jus deferendi Reum criminis solenniter in judicio ad publicam vindictam*. Sic Gonzalez in c. 1. h. l. n. 6. non quando fit *civiliter* ad satisfactionem læsi; sic ille.

4. Accusatio fieri potest vel *solenniter* (nimirum porrecto accusationis libello cum inscriptione; & sic est alicujus criminis delatio apud competentem judicem, facta solenniter ad vindictam publicam) vel *non solenniter*, solâ scilicet simplici accusatione verbali; & sic idem est ac denuntiatio judicialis de qua dicemus in seqq. Illud hic notandum venit, accusationem strictè sumptam, seu factam solenniter, ferè non amplius esse in usu fori, ac ejus loco usurpari denuntiationem, de qua priùs, ut notat Azor p. 3. Instit. moral. l. 3. c. 19. Dixi ferè; nam ejus adhuc aliquando, etiam nunc, usum esse, testatur Haunoldus tomo 6. de Jure & Just. tract. 3.

5. Solennitas accusationis criminalis petit 1. libellum accusationis. 2. habilitatem accusantis, & accusati. 3. legitimam inscriptionem. Libellus accusationis jure communi debet fieri in scriptis, tum ut constet, quid accusator probare debeat; tum ne quid possit mutare, casu quo in probatione defecturum se adverteret: consuetudine tamen inductum est, quâ fieri potest etiam verbaliter, sed notario statim cuncta in scripturam redigente; sic Julius clarus *fin. q. 1.* & Azor Instit. moral. p. 3. l. 13. c. 19. loquimur autem hic de libello accusationis, quæ fit ab initio Judicii, & continuatur per totum Processum, diciturque *primordialis*.

6. Regulariter continere debet sequentia 1. annum, & diem, quo libellus porrigitur. *L. libellorum* 3. ff. de accusat. 2. nomen accusatoris, & accusati. 3. nomen Judicis, ut sciatur an sit competens? 4. speciem de-

licti; cum super hoc fundetur intentio accusantis. 5. locum, & tempus, nimirum annum, & mensem commissi criminis: dies autem, & hora, non est de substantia; si tamen reus petat, addi debent, ut dicitur cit. *L. libellorum*. V. c. *Per scripta*. 2. q. 8. ubi habetur forma accusationis, & modus concipiendi libellum.

Ad hæc rectius intelligenda nota 1. 7. *nomen* accusatoris, & accusati exprimentum esse, ut sciatur, an sint personæ legitimæ, quæ scilicet accusare, & accusari jure possint; *Speciem delicti*, ac ejus gravitatem; nam alias non potest definiri pœna; *tempus & locum*, ne accusato tollatur defensio per negativam, probando per testes, se illo tempore fuisse alibi.

Nota 2. licet accusatus petere possit, ut accusator etiam exprimat diem, cum ex hoc forte probare possit, se tali die non fuisse in illo loco; si tamen accusator credibiliter asserat, & juramento confirmet, se non recordari diei, standum esse ejus assertioni, in quo casu res plurimum pendet ab arbitrio judicis.

Nota 3. accusatorem non hoc ipso succumbere, quod diem assignatum probare nequeat, si testes de crimine deponant; Quamvis enim aliqui affirmant contrarium apud Haunold. cit. tomo 6. de Just. tr. 3. n. 62. hoc tamen tunc solum procedit, quando *dies destinatus*, est de substantia delicti; ut si certum factum *tali die* prohibitum sit; non autem, si stet delictum, sive hoc, sive illo die fiat. Sic enim sufficit narrare delictum, expressis reliquis, ut supra.

Nota 4. in quæstione, an in libello 10. ponenda sit conclusio? communiter dici, sufficere si accusator sic concludat: *Quare peto, ut Reus puniatur juxta formam Juris, & Statutorum, ut alii hoc exemplo deterrcantur*. Hæc de libello accusationis *primordialis*; de illa verò, quæ fit, post processum jam absolutum, in fine judicii, solenni confessu Judicem, quando Reo ultimus dies capitalis est designatus, sententiâ priùs conceptâ, mox publicandâ, & executioni dandâ, videri potest Haunold. cit. à n. 64.

Nota 5. accusatorem in libello, etiam 11. posse narrare indicia commissi delicti, sic, ut si non probaverit delictum, petitio sit alternativa, nimirum indicia probatis Reus torqueatur, quando ea sunt sufficientia ad torturam; si autem omisit in libello, ei

ei regressum concedi, ut ea probet, & his probatis, Reus torturam subeat. Hac enim sufficiunt, ut Judex possit inquisitione uti, ad quam valde conducet ille regressus.

12 Nota 6. in casu, quo qualitas in libello expressa non est probata, non propterea Reum esse absolvendum in omnibus; sed in his, quae allegata, & probata sunt, juste condemnari, ne delictum legitime probatum maneat impunitum, praesertim cum iudex habitam tali probatione, procedendo per viam inquisitionis, juste ageret, condemnando Reum in his, quorum legitimam probationem haberet, per eam procedendi viam; quibus praemissis:

13 Quaesitum 1. an Accusator teneatur ad inscriptionem? per *inscriptionem* hic intelligitur subscriptio accusatoris, qua se obliget ad poenam talionis, si defecerit in probatione; & promittat, se accusationem perduciturum ad finem suae sententiae; sic glossa in cit. c. 16. V. *oportet*. h. t. & Fagnanus in c. *qualiter*, eodem, n. 82. Hac inscriptio, de jure civili requiritur, sed non de consuetudine jam recepta. Sic Julius Clarus cit. q. 12. Prima pars constat ex L. 3. C. qui accus. poss. ibi: *qui crimen publicum instituere properant, non aliter ad hoc admittantur, nisi prius inscriptionis pagina praecesserit, & fidei jussor de exercenda lite adhibitus fuerit*, Item L. 7. §. 1. ff. de Accusat. ibi: *Caveant itaque singuli, quod crimen objiciant, & praeterea perseveraturos se in crimine usque ad sententiam*.

14 Ordinatio Carolina art. 11. (ut testatur Haunold. cit. n. 70.) statuit, ut, postquam Reus carceri datus est, etiam accusator tamdiu servaretur in custodia, donec cautionem fidejussoriam praestaret pro expensis, & nomine injuria, per L. *fin.* C. de accusat. & c. *Quisquis* 2. q. 8. c. *fin.* 3. q. 9. ibi: *donec causa per sententiam terminaretur*. Verum, quoniam sic accusatores ab accusando absterrebantur, inscriptio talionis sublata est, & cautio substituta de refundendis expensis in eam rem ab accusato factis, & praestanda Reo satisfactione pro injuria, & damno, si justam, ac probabilem accusandi causam non habuit; quod sane justum est, ut non minus consuleretur indemnitati eorum, qui injuste accusantur, frequenter odio, non bono zelo, ad accusandum temere impellente; quam justo accusantium studio, quos ad hoc boni

Tom. V.

communis amor inducit. *Dignum enim est, ut innocentis vita, nulla maculetur pernicie accusatorum* c. *Dignum* 3. q. 9.

Jure autem canonico accusator omnino inscribere debet; constat hoc r. ex c. *Licet Heli*, superius cit. c. *super his*. 16. h. t. ibi: *sed cum in modum accusationis, oportet inscribi*. c. *qualiter*. 24. eodem ibi: *accusationem legitima debet precedere inscriptio*. Et ideo illam in libello omisam, Reum non cogi respondere; docet Julius Clarus §. *fin.* q. 12. Lessius l. 2. de Just. c. 30. n. 9. ab hoc tamen excipe quinque casus recensitos à Glossa: in cit. c. *super his*, V. *oportet inscribi*, nimirum, cum quis accusatur in crimine abiegitatis; vel in levibus, & parvis; vel ab Apparitoribus; vel in crimine apostasiae; vel de nuptiis à Christiano cum Judaea, vel contra, contractis. Hac de jure scripto; nam si alicubi consuetudo legitima aliud habet, secundum eam procedendum est. Excipe 2. ut non procedat, nisi cum crimen in modum accusationis opponitur, v. g. ut quis dejiciatur, vel à promotione excludatur; non autem, ut ab accusatione, vel testificatione per exceptionem repellatur, ut dicitur in cit. c. *super his*. Excipe 3. ut libellus accusationis non exigat inscriptionem, si crimen per exceptionem objicitur electo ante confirmationem; vel post confirmationem, ordinando, vel consecrando; quo tamen casu excipiens objectione criminis contra talem, & in probatione deficiens, ad extraordinariam poenam, Judicis arbitrio est adstringendus sic c. *Super his* cit.

Nota demum, etsi communis teneat, hodie loco inscriptionis ad poenam talionis sufficere cautionem, de qua n. 14. in fine, ne scilicet illam inscriptionem contrarii habentes notitiam criminum, ab accusando abstineant, & sic defectu publicae notitiae complura delicta impunita maneant magno boni communis detrimento: quia tamen non minus caveri debet, ut absterreantur homines à calumniando, & temere, ac malitiose accusando (quod sane non raro contingit) merito Judices obligare possunt accusatores, ut caveant de expensis, & damno accusati reparando, si vel in re, vel iusta praesumptione temere processissent, nimirum sine iusta, & probabili accusandi causa. Hoc enim casu, Reo neganda non foret actio contra talem accusatorem.

A 2

ARTI.